

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående rätt att med civil befattning förena beställning å arméns och marinens övergångs-stater; given Stockholms slott den 27 januari 1928.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Lyberg.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Efter gemensam beredning med övriga departementschefer anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Lyberg, följande:

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 3 december 1926 upptog jag till behandling frågan om möjlighet för beställningshavare å arméns och marinens övergångs-stater att erhålla annan anställning i statstjänst.

Jag anmälde därvid, att försvarsväsendets lönenämnd i ett den 26 september 1925 till chefen för försvarsdepartementet avgivet yttrande över utkast till kungörelse med bestämmelser angående avlönings- och pensionsförmåner samt tjänstgöringsskyldighet m. m. för beställningshavare å arméns och marinens övergångs-stater — med förmälan att nämnden ansågo sig icke i då förevarande sammanhang kunna förorda några generella bestämmelser i fråga om rätt att med beställning å övergångsstat förena andra tjänster —

anfört, att beställningshavare, som överginge frivilligt på övergångsstat, syntes i och med överflyttningen löst sig från skyldighet att underkasta sig de i 1921 års officersavlöningsreglemente givna föreskrifterna, bortsett från de villkor, som vore förbundna med åtnjutande av tjänstgöringstraktamente och övriga särskilda förmåner under tjänstgöring. Något förbud att mottaga befattning i enskild eller allmän tjänst gällde alltså ej enligt nämndens mening denna personal. En annan sak vore, att gällande avlöningsreglemente för den civila statsförvaltningen i nuvarande skick syntes utgöra hinder för att personal å övergångsstat erhöle dylik tjänst.

Vad åter anginge tvångsvis överförd personal ställde sig enligt nämndens förmenande frågan olika beträffande respittiden och i fråga om tiden där-efter. Under respittiden, då avlöningen utginge enligt de före överföringen gällande grunder, borde givetvis bestämmelserna i 3 § officersavlöningsreglementet äga giltighet. Efter utgången av respittiden syntes nämnden den tvångsvis överförda personalen i likhet med den frivilligt övergångna få anses avkopplad från avlöningsreglementet utom under tjänstgöring och i avseende å uppflyttning i löneklass. Ett undantag syntes dock vara att göra, nämligen i fråga om de ständigt tjänstgörande befattningshavarna. För denna kategori syntes omhandlade stadganden i avlöningsreglementet böra äga fortsatt giltighet.

Även beträffande den tvångsvis överförda personalen mötte emellertid hinder för vinnande av annan statstjänst, vilket hinder låge i de för sådan tjänst gällande avlöningsbestämmelserna. Lönenämnden ansåge det önskligt att detta hinder för erhållande av anställning i statstjänst undanröjdes. Härför syntes emellertid riksdagens medverkan erfordras antingen i form av ändring av nu gällande avlöningsbestämmelser för den civila statsförvaltningen eller genom antagande av en särskild förordning, som i ett sammanhang upphävde alla förbud mot förening av tjänster, såvitt anginge nu ifrågavarande personal å övergångsstat. Frågan om öppnandet av civil anställning för personalen syntes lönenämnden vara av beskaffenhet att snarast möjligt böra göras till föremål för övervägande eventuellt genom samarbete mellan samtliga lönenämnder.

Jag anmälde vidare, att försvarsväsendets lönenämnd sedermera i skrivelse den 20 oktober 1926 med förslag till avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat vid försvarsväsendet framhållit, att enligt den mening, åt vilken nämnden i förberörda yttrande givit uttryck, 3 § i sagda reglemente icke syntes annat än i undantagsfall lägga hinder i vägen för övergångsstatspersonal att åtaga sig tjänst eller uppdrag. Någon ändring av paragrafen syntes nämnden sålunda icke erforderlig. Rörande frågan om ändring i avlöningsbestämmelserna för andra statstjänster i syfte att öppna tillträde till dem för övergångsstatens personal ville nämnden understryka sitt förut återgivna uttalande.

För egen del anförde jag vid anmälan av nu berörda fråga, att jag i

likhet med försvarsväsendets lönenämnd ansåge önskligt, att frågan om möjliggörande för beställningshavare å arméns och marinens övergångsstat att erhålla annan anställning i statstjänst gjordes till föremål för övervägande. Därest dylik möjlighet ansåges böra beredas, syntes mig särskilt böra prövas, huruvida och i så fall i vilken mån begränsning borde vidtagas i de till vederbörande å övergångsstat utgående löneförmåner. Utredningen syntes mig lämpligen böra anförtros åt allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som emellertid vid förslaget uppgörande borde samråda med försvarsväsendets och kommunikationsverkens lönenämnder.

I enlighet med min hemställan anbefalldes Kungl. Maj:t allmänna civilförvaltningens lönenämnd att i samråd med nyssnämnda lönenämnder verkställa den sålunda föreslagna utredningen samt att avgiva det förslag, var till utredningen kunde föränleda.

I skrivelse den 31 januari 1927 har allmänna civilförvaltningens lönenämnd efter samråd med försvarsväsendets och kommunikationsverkens lönenämnder framlagt förslag i ämnet.

*Allmänna
civilförvaltningens löne-
nämnd.*

Lönenämnden har härvid till en början anfört, att nämnden vid den förberedande behandlingen av detta ärende funnit, att det på grund av avlöningsbestämmelserna inom olika områden av den civila statsförvaltningen för närvarande förefintliga hindret för beställningshavare å arméns och marinens övergångsstat att med dylik beställning förena till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat lämpligast kunde undanröjas på sådant sätt, att i en allmän kungörelse meddelades föreskrift, att vad i gällande avlöningsbestämmelser för befattningshavare, som icke tillhörde försvarsväsendet, stadgats därom, att med befattning icke finge förenas annan tjänst å rikets stat, icke skulle utgöra hinder för beställningshavare å arméns eller marinens övergångsstat att med dylik beställning förena till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat.

Beträffande frågan om begränsning vid dylik förening av tjänster uti de till vederbörande beställningshavare å övergångsstat utgående löneförmåner syntes det lönenämnden självfallet, att en sådan begränsning borde tillämpas och göras avsevärd. Lönenämnden trodde sig finna, att föreskrifter härutinnan lämpligen kunde införas i kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstat. Genom sagda föreskrifter syntes det lönenämnden böra stadgas rätt för beställningshavare å arméns eller marinens övergångsstat, vilken erhöle civil befattning i statstjänst, att — utöver den avlöning, som skulle tillkomma honom i sistnämnda befattning — uppbära viss del av den för honom å den militära övergångsstaten bestämda lönen.

Efter ärendets förberedande behandling anhöll därför lönenämnden i skrivelse till försvarsväsendets lönenämnd, att bemälda nämnd ville uttala sig rörande ett preliminärt förslag till kungörelse angående rätt att med civil befattning förena beställning å arméns eller marinens övergångsstat

ävensom angående vissa av allmänna civilförvaltningens lönenämnd ifrågasatta grunder för avlöning vid förening av beställning å arméns eller marinens övergångsstat med till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat. Samtidigt anhöll allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att försvarsväsendets lönenämnd ville utarbete och till allmänna civilförvaltningens lönenämnd överlämna närmare förslag till de tillägg till och ändringar i kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), som kunde befinnas erforderliga i anledning av vad allmänna civilförvaltningens lönenämnd ifrågasatt rörande avlöning vid sådan förening av tjänster, som i ärendet avsåges.

I skrivelse till allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 21 januari 1927 har försvarsväsendets lönenämnd yttrat sig i ärendet och därvid överlämnat det av civilförvaltningens lönenämnd begärda författningsförslaget. Sagda skrivelse och förslag torde få såsom bilaga närslutas statsrådsprotokollet (Bil. I).

Sedan allmänna civilförvaltningens lönenämnd därefter, med överlämnande av handlingarna till kommunikationsverkens lönenämnd, anhållit, att sagda nämnd ville uttala sig i ärendet, har kommunikationsverkens lönenämnd den 28 januari 1927 till allmänna civilförvaltningens lönenämnd avgivit yttrande, vilket likaledes torde få såsom bilaga närslutas statsrådsprotokollet (Bil. II).

För egen del har allmänna civilförvaltningens lönenämnd anfört, att, då det ur statsverkets synpunkt i särskilda fall kunde befinnas önskvärt, att beställningshavare å arméns eller marinens övergångsstat kunde tagas i anspråk för civil befattning, lönenämnden, i likhet med de båda övriga lönenämnderna, ansåge skäl tala för, att dylik befattningshavare bereddes tillträde jämväl till å rikets stat uppförd civil befattning. Emellertid ville allmänna civilförvaltningens lönenämnd uttryckligen framhålla, att avsikten härvid givetvis icke vore att åvägabringa någon företrädesrätt för ifrågasvarande militära personal till olika civila befattningar eller att över huvud på något sätt gynna bemälda personal i konkurrensen om lediga civila tjänster. I likhet med vad fallet vore, då för innehavare av militära reservstatsbeställningar vid 1919 års lagtima riksdag (Kungl. Maj:ts prop. nr 137) medgavs visst undantag från förbudet att med civil befattning förena annan tjänst å rikets stat, gällde det här allenast att undanröja de författningensliga hindren för innehavare av beställning å militär övergångsstat att vinna anställning i sådan civil befattning, för vilken han vid prövning i vanlig ordning befundes mera skickad än andra sökande och för vars behöriga bestridande tjänsten å övergångsstat ansåges icke lägga hinder i vägen. Nu föreliggande spörsmål hade sålunda intet att göra med civilanställning, vars syfte vore att bereda militär personal, som avginge från krigstjänsten, försörjning i det borgerliga livet.

Vad angår frågan i vilken utsträckning med civil statstjänst må förenas beställning å militär övergångsstat, har allmänna civilförvaltningens löne-

nämnd, i anslutning till vad försvarsväsendets lönenämnd härutinnan anfört, funnit, att avgörande hänsyn borde tagas till, huruvida vederbörande beställningshavare vore underkastad *full* tjänstgöringsskyldighet (tvångsvis överförd) eller *begränsad* tjänstgöringsskyldighet (frivilligt överförd). Beträffande de tvångsvis överförda gällde, att de ägde och även för framtiden syntes komma att bibehållas vid möjlighet att när som helst inträda i de rättigheter och skyldigheter, som tillkomme de frivilligt överförda. På grund härav syntes beredandet av möjlighet för frivilligt överförd personal att innehava civil statstjänst indirekt komma att tillgodose jämväl den tvångsöverförda personalens intressen i förevarande avseende. De allmänna föreskrifter, som syntes erforderliga i fråga om rätt att med civil befattning förena beställning å arméns eller marinens övergångsstat, borde sålunda avse allenast sådana beställningshavare, som icke vore underkastade full tjänstgöringsskyldighet (frivilligt överförda).

Den rätt, varom här vore fråga, borde, såsom försvarsväsendets lönenämnd framhållit, göras beroende på prövning i varje särskilt fall, att beställningen å övergångsstat ej inverkade hinderligt för tjänstgöringen i den civila befattningen. Prövningen härutinnan syntes, liksom i fråga om beställningshavare å reservstat, böra ankomma på Kungl. Maj:t. I enlighet härmed borde — efter inhämtande av riksdagens medgivande därtill — genom en allmän kungörelse av den lydelse, försvarsväsendets lönenämnd föreslagit, förordnas, att vad i gällande avlöningsbestämmelser för civila befattningshavare stadgades därom, att med befattning icke finge förenas annan tjänst å rikets stat, icke skulle utgöra hinder för att med dylik befattning förena sådan anställning å arméns eller marinens övergångsstat, vars innehavare icke vore underkastad full tjänstgöringsskyldighet; dock att förening av tjänster, som nu sagts, icke finge äga rum med mindre Kungl. Maj:t — efter prövning, att beställningen å övergångsstat ej ansåges inverka hinderligt för tjänstgöringen i den civila befattningen — därtill lämnade tillstånd.

Med det använda uttrycket »civil befattning» avsåges, att under bestämmelsen finge inbegripas icke blott befattningar vid verk, tillhörande den allmänna civiltjänstverksamheten, utan även tjänster inom övriga civila förvaltningsområden, såsom kommunikationsverken m. fl. (jfr 3 § 1 mom. i avlöningsreglementet den 22 juni 1921, nr 388).

För bedömandet av frågan, huru stor del utav lönen å övergångsstat som borde få uppbäras samtidigt med att vederbörande åtnjöte avlöning å civil befattning, har lönenämnden erinrat om de bestämmelser, som i samband med beslut om kronofogdetjänsternas indragning från och med den 1 januari 1918 meddelades i enahanda avseende. Genom Kungl. Maj:ts brev den 14 juni 1917 hade föreskrivits, att de kronofogdar, för vilka platser icke kunde beredas i den nya organisationen eller som icke vore skyldiga att låta förflytta sig till annan tjänst, skulle såsom övertaliga uppföras å allmänna indragningsstaten med rätt för dem att uppbära den lön jämte ålderstillägg

och de tjänstgöringspenningar, vartill de enligt ordinarie stat vore berättigade vid överflyttningen på indragningsstat, ävensom för en var vederbörligen uträknad ersättning för behållna sportler men med skyldighet för dem, bland annat, att, om de å rikets, riksdagens eller kommuns stat erhöle annan ordinarie befattning, åtnöjas med en tredjedel av de för en var å indragningsstaten uppförda avlöningsförmåner, i vad de utgjordes av lön och ålderstillägg. Där för någon nettobehållningen av avlöningsförmånerna å sådan ny tjänst jämte förenämnda del av avlöningsförmånerna å indragningsstaten icke tillsammans uppginge till hela det för honom å indragningsstaten upptagna beloppet, skulle dock det belopp, som finge behållas, ökas med skillnaden.

Vidare har erinrats, hurusom i den till 1926 års riksdag avlåtna propositionen (nr 221) angående överförande till indragningsstat av ordinarie befattningshavare hos riksförsäkringsanstalten m. m. föreslagits, att befattningshavare, som vunne anställning hos den föreslagna nya riksförsäkringsanstalten eller hos annan enskild arbetsgivare eller ock å riksdagens eller kommuns stat, skulle få bibehålla en femtedel av lönen vid den ordinarie tjänsten hos den nuvarande riksförsäkringsanstalten.

Med hänsyn, bland annat, till önskvärdheten av enhetliga och lättillämpliga bestämmelser på förevarande område har det synts allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att föreskrift lämpligen borde meddelas därom, att beställningshavare å arméns eller marinens övergångsstat, vilken med dylik beställning förenade civil befattning, finge, oberoende av förhållandena i varje särskilt fall, bibehålla en efter enhetlig grund bestämd del av den för vederbörande å övergångsstaten gällande lönen. Till denna uppfattning hade försvarsväsendets lönenämnd anslutit sig. Kommunikationsverkens lönenämnd hade däremot såsom sin mening framhållit, att det knappast syntes fullt rationellt att städse bestämma den del av lönen, som skulle utgå å övergångsstaten, efter en och samma grund och sålunda i förevarande hänseende, så att säga, fastlåsa lönebestämningen vid en för alla tjänstekombinationer och för alla lönelägen lika norm. Då det vore avsett, att frågan om förening av civil tjänst med beställning å arméns eller marinens övergångsstat i varje särskilt fall skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning, syntes det kommunikationsverkens lönenämnd lämpligen böra ankomma på Kungl. Maj:t att i samband därmed efter förslag av vederbörande verk fastställa, i vad mån den militära lönen å övergångsstat i varje särskilt fall skulle få av vederbörande åtnjutas. Någon mera besvärande omgång syntes knappast vara att befara av en sådan ordning, särskilt som det kunde antagas, att de fall, då till övergångsstat överförd beställningshavare erhöle civil anställning, icke skulle bliva så ofta förekommande.

Ehuru även enligt allmänna civilförvaltningens lönenämnds mening vissa skäl kunde anses tala för en sådan anordning, att frågan om rätt för vederbörande beställningshavare att behålla viss del av lönen å den militära övergångsstaten i varje särskilt fall bleve föremål för Kungl. Maj:ts av-

görande i samband med prövningen av, huruvida den ifrågasatta tjänsteföreningen över huvud borde medgivas, syntes dock ett dylikt system å andra sidan vara förbundet med avsevärda olägenheter. Dessa hänförde sig dels till svårigheten att vid bedömandet av omständigheterna i de särskilda fallen tillämpa sådana grunder för lönereduktionen, som kunde anses ägnade att befordra uppkomsten av en likformig praxis härutinnan — det vore själfallet av vikt, att dessa lönefrågor erhöles en så vitt möjligt enhetlig behandling — och dels till vederbörande beställningshavares skäligen anspråk på att, innan han beslutade sig för att söka en civil tjänst, åtminstone något så när kunna bedöma, vilka ekonomiska fördelar tjänsteföreningen skulle för honom medföra. Till förebyggande av onödiga framställningar om rätt till sådan tjänsteförening, varom här vore fråga, syntes det osäkerhetstillstånd, som ett avgörande i varje särskilt fall även av lönefrågan komme att medföra, böra så vitt möjligt undvikas.

Såsom redan nämnts, syntes det därför allmänna civilförvaltningens lönenämnd riktigast, att en allmän bestämmelse meddelades om rätt för beställningshavare å arméns eller marinens övergångsstat, vilken tillika vore innehavare av civil befattning å rikets stat, att bibehålla viss del av den honom å övergångsstaten tillkommande lönen. Vid bestämmandet av sagda del syntes böra uppmärksammas, att det givetvis icke kunde anses lämpligt, att vederbörande vid avgång från den militära beställningen med rätt till pension erhöles en högre sammanlagd inkomst — av avlöningen å den civila befattningen och pensionen å den militära beställningen — än han tillgodonjutit under den tid, han jämte förstnämnda avlöning uppburit viss del av lönen å övergångsstat. Därest förmånen att behålla en del av lönen å övergångsstaten icke skulle sättas högre än till en femtedel av nämnda lön, skulle den behållna delen av lönen i regel bliva allt för liten, varjämte, på sätt nyss angivits, inkomsten ofta skulle ökas vid pensionering i den militära beställningen. Skulle den behållna lönen bestämmas till en tredjedel av lönen å övergångsstaten syntes detta likaledes, åtminstone i vissa fall av förening av tjänster och i en del lönelägen, komma att innebära ett mindre lämpligt avvägande av löneförmånerna.

I betraktande av nu anförda förhållanden har lönenämnden ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke den behållna delen av övergångsstatlönen borde bestämmas att motsvara viss del av det för vederbörande befattningshavare enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer gällande pensionsunderlaget. Härvid syntes kunna vinnas en viss anknytning till de regler angående förening av tjänstepension med lön för annan ordinarie statstjänst, vilka för närvarande gällde vid kommunikationsverken och även kommit till uttryck i 1921 års pensionskommittés förslag till såväl militär som civil tjänstepensionslag. Enligt § 29 b) i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket m. fl. verk, sådant detta författningsrum numera

lyder, gällde sålunda, att den, som vid avgång från tjänsten åtnjöte lön för annan ordinarie statstjänst, finge, för den tid, lönen för den andra tjänsten åtnjötes, uppbära allenast den del av tjänstepensionen, som ansåges såsom avgiftspension; dock att, därest härigenom pension och lön tillsammans icke uppginge till beloppet av den tjänstepension, som eljest skolat åtnjutas för förstnämnda tjänst, nyssberörda avgiftspension skulle ökas med vad som motsvarade skillnaden.

Med hänsyn bland annat till de för närvarande gällande militära pensionsbestämmelserna — i vilka icke gjordes skillnad mellan avgiftspension och statspension — kunde självfallet den bestämmelse, som borde vinna tillämpning i nu avsedda fall, icke utformas på fullt liknande sätt som den nyss angivna, men hade lönenämnden kommit till den uppfattningen, att en enkel och praktiskt användbar regel skulle erhållas genom föreskrift, att beställningshavaren av lönen å övergångsstaten ägde rätt att uppbära ett belopp motsvarande en tredjedel av det för honom enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280), tabell B, gällande pensionsunderlaget; dock att, därest den sammanlagda avlöningen härigenom icke skulle uppgå till den för honom å övergångsstaten gällande lönen, nyssberörda del av sistnämnda lön skulle ökas med vad som motsvarade skillnaden.

En bestämmelse av nu angiven innebörd hade av försvarsväsendets lönenämnd, vilken förklarar sig dela allmänna civilförvaltningens lönenämnds mening även beträffande grunderna för beräkning av den behållna lönen å övergångsstaten, föreslagits till införande såsom ett nytt moment 2 i 7 § av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429).

Rörande sagda förslag har allmänna civilförvaltningens lönenämnd emellertid, i anledning av vad kommunikationsverkens lönenämnd härutinnan yttrat, framhållit, att den bestämmelse, varom här vore fråga, syntes böra reglera rätten till lön å övergångsstaten vid förening med den militära beställningen av icke blott ordinarie civil tjänst utan även vissa slag av mera fast icke-ordinarie civil anställning. Bestämmelsen syntes sålunda böra gälla till övergångsstat frivilligt överförd militär beställningshavare, vilken vore innehavare av civil ordinarie eller extra ordinarie eller därmed jämförlig befattning. Bland sådana »jämförliga befattningar» kunde nämnas befattningar å extra stat vid allmänna civilförvaltningen liksom extra befattningar vid kommunikationsverkens byggnadsavdelningar.

För den tid, varunder här avsedd beställningshavare fullgjorde honom åliggande militär tjänstgöring, syntes han, såsom av allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder förutsatts, böra uppbära sin lön å övergångsstaten oavkortad men vidkännas avdrag å lönen i den civila befattningen. Härutinnan syntes böra tillämpas enahanda grunder, som gällde för reservstatspersonalen (jfr, bland annat, 2 § mom. B 1 av kungörelsen den 26 juni 1925, nr 357).

Kommunikationsverkens lönenämnd hade, i samband med att nämnden berört spørsmålet, om och i vad mån en reducering av den militära lönen

borde äga rum vid förening av beställning å övergångsstat med civil extra ordinarie tjänst, förklarar sig anse, att bestämmelse borde meddelas därom, att till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare icke finge antagas i extra ordinarie tjänst, innan Kungl. Maj:t fattat beslut rörande de löneförmåner, han vid sådan förening av tjänster ägde uppbära.

Med anledning härav har allmänna civilförvaltningens lönenämnd erinrat, att varken de civila eller de militära avlöningsbestämmelserna för närvarande lade hinder i vägen för en militär beställningshavare på *aktiv* stat att samtidigt innehava extra ordinarie civil befattning. Det syntes under sådana förhållanden knappast riktigt att i nu förevarande sammanhang fastställa särskilda villkor för rätten att med beställning å militär övergångsstat förena extra ordinarie civil tjänst. I övrigt har framhållits, att eventuella inskränkande regler härvidlag icke borde avse allenast extra ordinarie befattningar utan även andra former av mera fast icke-ordinarie anställning.

Under åberopande av vad sålunda anförts har allmänna civilförvaltningens lönenämnd hemställt, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens bifall till utfärdande av bestämmelser utav den huvudsakliga innebörd, som angivits i de vid försvarsväsendets lönenämnds yttrande i ärendet den 21 januari 1927 fogade bilagor, med den jämkning beträffande 7 § av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), som förut angivits.

Genom särskilda remisser den 3 februari 1927 hava armé- och marinförvaltningarna samt cheferna för generalstaben och marinstaben anbefallts avgiva och senast den 12 februari 1927 inkomma med utlåtanden i ärendet.

I utlåtande den 10 februari 1927 har arméförvaltningen, under framhållande att det antal dagar, som stått till buds för remissens besvarande, icke givit ämbetsverket tillfälle till någon så fullständig granskning av de vid remissen fogade handlingar och däri framlagda förslag, att därå kunnat grundas ett fullt bestämt ståndpunktstagande i de olika frågor, som utgjort utredningens föremål, anført i huvudsak följande:

Mot det av försvarsväsendets lönenämnd utarbetade och av allmänna civilförvaltningens lönenämnd biträdda förslaget till kungörelse angående rätt att med civil befattning förena beställning å arméns eller marinens övergångsstat hade arméförvaltningen i huvudsak icke något att erinra.

Enligt motiveringen till förslaget skulle under det använda uttrycket »avlöningsbestämmelser för civila befattningshavare» inbegripas icke blott befattningar vid verk, tillhörande den allmänna civilförvaltningen, utan även tjänster inom övriga *civila* förvaltningsområden, såsom kommunikationsverken m. fl. Möjlighet syntes dock böra finnas för en förening av beställning på arméns eller marinens övergångsstat jämväl med sådan civil befattning, hörande till försvarsväsendet, som exempelvis professor eller arkivarie vid generalstaben, expeditionsvakt vid militära verk m. fl. dylika. Armé-

Arméför-
valtningen.

förvaltningen ansåge dock att, utan att någon särskild ändring behövde göras i författningsförslaget, detsamma kunde givas den tolkning, att nämnda möjlighet komme att föreligga.

I likhet med vad i förslaget av allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder förutsatts och särskilt med hänsyn till önskvärdheten, att en övergångsstatens beställningshavare, vilken finge förena sin beställning med ordinarie civil befattning, måtte före tillträddandet av den sistnämnda äga visshet rörande sina blivande löneförmåner, ansåge arméförvaltningen att i författning borde fastställas en allmän regel, i fråga om vad som av den enligt övergångsstaten utgående lönen borde bibehållas av beställningshavare å dylik stat, därest han vunne ordinarie civil tjänst på rikets stat.

Ehuru viss överensstämmelse i avseende å anställningsförhållandena och tjänstgöringsskyldigheten finge anses föreligga mellan till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare, å ena, och beställningshavare på någon av arméns reservstater, å andra sidan, och oberoende därav, att en beställningshavare av sistnämnda kategori vid sådan förening av tjänster, som på grund av kungörelsen den 19 juni 1919 (nr 523) kunde förekomma, finge behålla sin lön på reservstaten oavkortad, ville arméförvaltningen icke sätta i fråga, att vid ifrågakommande tjänsteförening för beställningshavare på övergångsstat lönen enligt samma stat skulle utgå utan varje avdrag.

Att reservstaternas personal ansetts böra beredas nyss angivna förmån, syntes nämligen i första hand vara föranlett därav, att man velat möjliggöra en sådan rekrytering av reservstaterna, att de därå uppförda beställningarna bleve såvitt möjligt tillsatta. I fråga om den till övergångsstat frivilligt överförda personalen funnes däremot intet motsvarande intresse ur försvarets synpunkt, enär vederbörande beställningshavare eljest skulle bliva tvångsvis överförda till övergångsstat och i sådan egenskap stå till förfogande för tjänstgöring i större utsträckning, än om överföringen skett frivilligt.

Det syntes vidare böra beaktas, att vissa beställningshavares på reservstat tjänstgöringsskyldighet vore av något större omfattning än den, som åläge motsvarande personal, vilken frivilligt överfördes till övergångsstat.

På nu anförda skäl ansåge arméförvaltningen ofrånkomligt, att viss beskärning borde ske i fråga om den lön, som eljest skulle tillkomma beställningshavare, vilken frivilligt överförts till övergångsstat, om han vunne annan sådan statsbefattning, som finge förenas med anställningen på övergångsstaten.

Av den utav lönenämnderna verkställda utredningen framginge, att — med bortseende från den utav kommunikationsverkens lönenämnd väckta tanken, att någon allmän regel icke borde fastställas i fråga om vad som vederbörande beställningshavare vid tjänsteförening borde få bibehålla av lönen på övergångsstaten, utan att det i stället borde ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall besluta i angivna ämne samtidigt med prövning av fråga om beställning på övergångsstat hindrade tjänstgöring i civil ordinarie

befattning — ettdera av följande alternativ varit under övervägande hos lönenämnderna, nämligen antingen att den behållna lönen skulle bestämmas till en tredjedel av vederbörandes innehavande lön på övergångsstaten, eller ock, såsom civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder slutligen föreslagit, att av lönen på övergångsstaten skulle få behållas ett belopp, som ställdes i relation till visst antaget pensionsunderlag.

De skäl, vilka framhållits till stöd för sistnämnda förslag, funne arméförvaltningen för sin del ingalunda övertygande.

Lönenämndens uttalande, att det vore olämpligt, att vederbörande vid avgång från den militära beställningen med rätt till pension skulle erhålla en högre sammanlagd inkomst av avlöning för en civil befattning och pension för den militära beställningen än han åtnjutit under tid, då han jämte nyss nämnda avlöning uppburit viss del av lönen på övergångsstat, kunde väl i och för sig anses riktigt. För närvarande gällde emellertid beträffande militära beställningshavares pensioner icke några sådana reduktionsregler, som, på sätt allmänna civilförvaltningens lönenämnd antytt, gällde för personal vid kommunikationsverken. I stället vore beträffande militära pensioner stadgat, att vid förening av s. k. fyllnadspension med annan lön på rikets stat än sådan, som vore förenad med militär fyllnadspension, pensionstagaren skulle i sammanlagda beloppet av kassapension och fyllnadspension lida en minskning, motsvarande två femtedelar av vad han från annat håll finge uppbära.

I detta sammanhang borde jämväl beaktas det i 9 § av merberörda kungörelse den 23 oktober 1925 intagna stadgandet, att, därest till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavares pension skulle komma att överstiga den lön, han vid avgången från sin beställning uppbure å övergångsstat, pensionen skall utgå allenast med lörens belopp. Av nu återopade bestämmelser följde, att även vid tillämpning av lönenämndernas förslag, enligt vilket vid tjänsteförening minskningen i övergångsstatslönen skulle ställas i relation till det i förslaget angivna pensionsunderlaget (enligt bil. B. vid kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280), fall kunde, liksom vid användande av ett stadgande, att nämnda minskning skulle utgöra exempelvis en tredjedel av lönen å övergångsstaten, uppstå, då vederbörandes sammanlagda inkomst efter tillträddandet av militär pension komme att bliva större än då en civil lön åtnjöttes tillika med den behållna delen av lönen å övergångsstaten.

Med hänsyn till det nu anförda och då arméförvaltningen för sin del icke kunde finna det rättvist, att, om av två till samma lönegrad hörande beställningshavare å övergångsstat den ene under anställningen på aktiv stat hunnit intjäna lön i högre löneklass inom graden än den andre, båda skulle, såsom fallet bleve vid förslagets tillämpning, efter det de var för sig vunnit lika civila ordinarie befattningar, få av sina övergångsstatslöner behålla lika belopp, kunde arméförvaltningen icke tillstyrka, att till riksdagen avlättes

förslag till grunder om reduktion av lön å övergångsstat vid tjänsteförening i enlighet med vad lönenämnderna hemställt.

Därest Kungl. Maj:t i allt fall skulle anse sig böra följa lönenämndernas förslag, syntes det stadgande, som av nämnderna ifrågasatts och enligt vilket beställningshavares på övergångsstat behållna lön föreslagits skola utgöra »ett belopp, motsvarande en tredjedel av det pensionsunderlag, som för hans beställning finnes upptaget i tab. B vid kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280)» böra omredigeras. I nämnda tab. B angivna underlag gällde nämligen icke såsom pensionsunderlag för någon enda kategori beställningshavare vid armén och marinen, utan vore endast avsedda att vara beräkningsgrunder för bestämmande av nya pensioner för vissa äldre pensions-tagare.

Då arméförvaltningen haft att taga ståndpunkt till förevarande fråga rörande lönereduktionens omfattning, hade arméförvaltningen funnit, att vinnandet av ett fullt rättvist resultat skulle krävt vissa utredningar, som emellertid icke av ämbetsverket medhunnits. Arméförvaltningen hade sålunda måst ansluta sig till riksdagens så nyligen som år 1917 i samband med kronofogdetjänsternas överföring på indragningsstat fattade beslut, att kronofogde, som vunne annan statstjänst, skulle få behålla en tredjedel av sin lön och ålderstillägg (en förmån, som nu motsvarades av uppflyttning från lägre till högre löneklass) på indragningsstaten.

Arméförvaltningen ville sålunda föreslå, att den lön, som beställningshavare på arméns eller marinens övergångsstat vid tjänsteförening finge bibehålla, bestämdes till en tredjedel av den lön, som eljest tillkomme vederbörande.

Vid bifall till vad arméförvaltningen sålunda hemställt vore det givetvis erforderligt, att merberörda förslag till kungörelse om ändrad lydelse av kungörelsen den 23 oktober 1925 omarbetades. Vad allmänna civilförvaltningens lönenämnd anfört om behovet, att genom förstberörda kungörelse borde regleras rätten till behållande av viss del av lön å övergångsstat vid förening med militär beställning av såväl *ordinarie* civil tjänst som även vissa slag av mera *fast icke-ordinarie* anställning, föranledde icke någon erinran från arméförvaltningens sida. Vid nyss angivna omarbetning av kungörelseförslaget borde sålunda angivna spörsmål även beaktas.

Marinförvalt-
ningen.

Marinförvaltningen har i utlåtande den 9 februari 1927 i huvudsak avslutit sig till de av försvarsväsendets lönenämnd utarbetade förslagen. Ämbetsverket har dock ansett att den föreslagna nedsättningen av den militära lönen å övergångsstat till ett belopp motsvarande en tredjedel av beställningshavares pensionsunderlag vid tillträde av civil statstjänst vore för stor, och för sin del föreslagit, att nedsättningen måtte begränsas till ett belopp, motsvarande halva pensionsunderlaget.

Marinförvaltningen har ej heller kunnat dela de båda övriga lönenämndernas uppfattning i fråga om löneförmånerna för militär personal, som efter

överföring till övergångsstat tillträdde en extra ordinarie befattning inom förvaltningen i övrigt. Marinförvaltningen ansåge nämligen en ändring i vad nu gällde i detta hänseende, för vilken ändring något skäl icke blivit anfört, ej vara påkallad.

I utlåtande den 12 februari 1927 har chefen för generalstaben i huvudsak anfört följande.

*Chefen för
generalstaben.*

Mot den föreslagna principen, att civil statstjänst finge förenas med beställning på övergångsstat, vore intet att erinra. Oavsett de förpliktelser, staten otvivelaktigt åtagit sig gentemot dem, vilka såsom officerare och underofficerare inträtt i statens tjänst, måste det betraktas såsom ett statsintresse av stor betydelse, att de officerare och underofficerare, vilka till följd av försvarsväsendets omorganisation överfördes till övergångsstat, snarast bereddes en lämplig verksamhet. Det måste därför anses icke endast berättigat utan även önskvärt, att staten härtill lämnade sin medverkan.

Vid bedömandet av denna fråga borde även beaktas, att den, vilken ägnat sig åt officers- eller underofficerskallet, ansett sig kunna räkna med att, om han skötte sin tjänst på ett tillfredsställande sätt och uppfyllde de för befördran stadgade villkor i övrigt, han i vederbörlig ordning med säkerhet skulle nå kaptens- (fanjunkare-)gradens högsta löneklass och vid avskedet erhålla pension i denna lönegrad. Befördran inom kompaniofficersgraderna, respektive från sergeants- till fanjunkarebeställning, ägde nämligen enligt gällande bestämmelser i regeln rum enligt tjänsteålder och icke efter urval. Med hänsyn härtill kunde det icke anses oberättigat, om löjtnant eller sergeant på övergångsstat, vilken erhöle civil befattning, i sinom tid finge en sammanlagd löneinkomst, motsvarande kaptens respektive fanjunkares lön på aktiv stat. Att bestämma löneavdrag, vilka kunde verka i motsatt riktning, vore därför icke berättigat.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd hade uppdragit en jämförelse mellan kronofogdarna samt beställningshavare å övergångsstat, vilken gäve anledning till följande erinringar.

Kronofogdarna hade å allmänna indragningsstaten fått uppbära lön jämte ålderstillägg och tjänstgöringspenningar ävensom för en var vederbörligen uträknad ersättning för behållna sportler med skyldighet för dem, bland annat, att, om de å rikets, riksdagens eller kommuns stat erhöle annan ordinarie befattning, åtnöja sig med en tredjedel av de för en var å indragningsstaten uppförda avlöningsförmåner, i vad de utgjordes av lön och ålderstillägg. Dessa bestämmelser innebure, att de indragna kronofogdarna vid erhållande av här nämnd anställning fått avstå omkring 50 procent av förut åtnjutna avlöningsförmåner. De vore icke underkastade någon tjänstgöringsskyldighet i sin egenskap av kronofogdar på indragningsstat. De militära beställningshavare åter, vilka frivilligt överförts till övergångsstat, finge därvid sin lön reducerad till 75 procent av den för ortgruppen A gällande lönen. För det övervägande flertalet innebure redan detta en

reducering av innehavande lön med 35 till 40 procent. De vore vidare såsom beställningshavare å övergångsstat underkastade viss tjänstgörings-skyldighet med därav följande utgifter för uniform och annan militär utrustning. Under tjänstgöring å bostadsorten åtnjöte de ingen särskild ersättning. Under tjänstgöring utom bostadsorten åtnjöte de visserligen tjänstgöringstraktamente, men dettas belopp kunde knappast anses tillräckligt för att täcka de merkostnader, vistelse å annan ort medförde. Härtill komme, att de sannolikt nödgades avstå en icke oväsentlig del av sin civila lön under fullgörande av ifrågavarande tjänstgöring, därest tiden för militär-tjänstgöringen icke sammanföle med dem tillkommande semester. Slutligen bleve ifrågavarande befattningshavare skyldiga att avgå med pension vida tidigare än motsvarande civila.

Förslaget att de till övergångsstat överförda vid erhållandet av civil stats-tjänst skulle få behålla endast en tredjedel av pensionsunderlaget innebure, att de icke av sin ursprungliga lön komme i åtnjutande av mer än omkring 20—25 procent. Den av allmänna civilförvaltningens lönenämnd framhållna jämförelsen med kronofogdarna gäve sålunda rätteligen vid handen, att personalen på övergångsstat borde vid tjänsteförening få bibehålla om icke hela den militära lönen åtminstone största delen därav.

Beställningshavare å frivillig övergångsstat vore, såsom försvarsväsendets lönenämnd framhållit, närmast att jämställa med beställningshavare å reservstat. Någon nedsättning i reservstatslönen vore icke föreskriven vid förening av reservstatsbefattning och civil befattning. Enligt vad försvarsväsendets lönenämnd gjorde gällande, motiverade redan den omständigheten, att beställning å övergångsstat vore förenad med avsevärt högre lön än motsvarande reservstatsbeställning, en nedsättning i förstnämnda lön vid tjänsteförening. Vid en jämförelse av detta slag borde dock de omständigheter beaktas, under vilka överföringen ägt rum å ena sidan till reservstat och å andra sidan till övergångsstat. Överföringen till reservstat skedde helt och hållet frivilligt. Beträffande övergångsstaterna avsåge lönenämndens förslag endast de officerare och underofficerare, vilka frivilligt övergått till övergångsstat, vilket möjligen skulle kunna anses innebära en viss grad av likställighet i berörda avseende med reservstaten. En dylik uppfattning vore emellertid icke riktig. Den frivilliga övergången till övergångsstat innebure nämligen i de flesta fall endast, att vederbörande officer eller underofficer inför det nödtvungna valet mellan frivillig överföring och tvångsvis överföring föredragit den förra formen. I anledning härav syntes det berättigat, att officerare och underofficerare på övergångsstat erhöle en gynnsammare behandling än officerare och underofficerare å reservstat icke endast, såsom också skett, beträffande lön och pension i allmänhet utan även vid här avsedd tjänsteförening. Under alla omständigheter måste det anses felaktigt att i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd låta officerare och underofficerare å övergångsstat vid tjänsteförening bibehålla mindre belopp av sin militära lön än officerare och underofficerare

av motsvarande grad å reservstat. Förhållandet borde, enligt vad förut antytts, rätteligen vara det motsatta.

Med hänsyn härtill borde beställningshavarna å övergångsstat beredas samma möjligheter till och villkor för en förening av civil statstjänst med militär beställning, som beställningshavare å reservstat ägde. De borde således vid dylik tjänsteförening icke lida någon minskning i till dem å övergångsstat utgående löneförmåner.

Föreliggande fråga måste emellertid också bedömas med hänsyn till de omständigheter, under vilka frivillig övergång till övergångsstat hittills medgivits. I samband med första övergångsperiodens genomförande hade redan ett avsevärt antal militära och civilmilitära beställningshavare frivilligt övergått till övergångsstat. I kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) funnes inga bestämmelser angående tjänsteförening. Det vore under sådana förhållanden icke endast förklarligt utan även naturligt, att ifrågasvarande personal utgått ifrån att de skulle tillerkännas rätt att förena tjänster efter de grunder och på de villkor, vilka gällde för personalen på reservstat. Det ville för övrigt synas, som om denna uppfattning icke vore främmande för försvarsväsendets lönenämnd. Det måste därför anses strida icke endast mot billighet utan även mot rättvisa att först nu, sedan många erhållit och andra anmält sig till frivillig överföring, utfärda bestämmelser i annan riktning.

På grund av vad sålunda anförts har chefen för generalstaben hemställt, att sådana bestämmelser måtte utfärdas, att civil befattning måtte kunna förenas med beställning å arméns övergångsstat på i huvudsak samma villkor, som nu gällde för beställningshavare å reservstat vid dylik förening av tjänster.

I sitt i ärendet avgivna, den 10 februari 1927 dagtecknade utlåtande har chefen för marinstaben anført, att han i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd ansåge, att det ur statsverkets synpunkt kunde befinnas önskvärt, att beställningshavare å marinens övergångsstat kunde tagas i anspråk för civila statsbefattningar, icke minst ur den synpunkten, att härvid en besparing för statsverket uppnåddes. Marinstabschefen kunde dock icke helt ansluta sig till de synpunkter, lönenämnden anlagt i fråga om bestämmandet av de löneförmåner, som borde tillkomma befattningshavare vid dylik eventuell förening av militär och civil statsbefattning. Det borde nämligen beaktas, dels att tjänstgöringsskyldighet föreläge i militär statstjänst för den på övergångsstat varande befattningshavaren med därav följande krav på individen att hålla en ganska kostsam uniformsbeklädnad komplett, dels även att befattningshavaren vore underkastad militärstatens pensionsbestämmelser, varigenom han tidigare utsattes för en lönereduktion än vad förhållandet vore i rent civil statstjänst. På grund härav syntes det rimligt, att de särskilda löneförmåner, som vid civil statsanställning skulle

*Chefen för
marinstaben.*

utgå till personal å övergångsstat, beräknades till hälften i stället för tredjedelen av pensionsunderlaget.

I övrigt har chefen för marinstaben icke haft något att erinra mot de framställda förslagen.

Arméförvaltningen.

Sedan arméförvaltningen genom remiss den 12 mars 1927 anbefallts att efter förnyad utredning avgiva ytterligare utlåtande i ärendet, har arméförvaltningen den 2 maj samma år avgivit dylikt utlåtande och därvid till en början anför, att ämbetsverket ansåge sig böra vidhålla den av verket intagna ståndpunkten angående rätt för till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare att med civil befattning förena beställning å övergångsstat.

Vidare har arméförvaltningen, efter erinran om innebörden av ämbetsverkets förslag i ämnet, med anledning av den förnyade remissen låtit uppgöra en tablå, innefattande jämförelse mellan de lönebelopp å övergångsstat, som vissa beställningshavare skulle äga behålla vid tjänsteförening, med tillämpning, å ena sidan, av allmänna civilförvaltningens lönenämnds förslag och, å andra sidan, av arméförvaltningens förslag av den 10 februari 1927. Denna tablå torde få såsom bilaga närslutas statsrådsprotokollet (Bil. III.).

Av sagda jämförelse framginge enligt ämbetsverkets mening, att en tillämpning av arméförvaltningens förslag skulle innebära, att, om två till samma lönegrad hörande beställningshavare vid armén, vilka frivilligt överförts till övergångsstat, vid överföringen tillhörde olika löneklasser, den, som nått högre löneklass på grund av längre tjänstetid vid försvarsväsendet, alltid komme att vid tjänsteförening få bibehålla större lön från försvarsväsendet än den, som, på grund av att han vore yngre till tjänsteåldern, nått endast lägre löneklass. En tillämpning av lönenämndernas förslag skulle åter medföra, att lika stort lönebelopp från försvarsväsendet skulle få bibehållas av båda beställningshavarna ifråga. Tablån visade vidare, att, medan beställningshavare på övergångsstat, hörande till vissa av de lägre löneklasserna inom vederbörliga lönegrader, vid tillämpning av arméförvaltningens förslag såsom lön från försvarsväsendet skulle komma att behålla belopp, som i viss mån skulle understiga de belopp, vilka skulle utgå vid tillämpning av lönenämndernas förslag, ett motsatt förhållande skulle inträda för beställningshavare på övergångsstat, om de hörde till vissa av de högre löneklasserna inom vederbörliga lönegrader.

Arméförvaltningen ansåge, att vad som framkommit genom den i tablån gjorda jämförelsen till fullo ådagalade, att en tillämpning av arméförvaltningens förslag skulle medföra ett rättvisare resultat än det, som skulle följa med godkännande av lönenämndernas förslag.

Till ytterligare stöd för detta sitt uttalande har arméförvaltningen jämväl hänvisat till inom ämbetsverket uppgjorda tablåer rörande de sammanlagda förmåner i form av lön på övergångsstat och lön från civil befatt-

ning, som skulle under vissa i tabläerna angivna förutsättningar tillkomma till övergångsstat överförda kaptener, fanjunkare, respektive bataljonsläkare med lägre eller högre levnadsålder, vilka vid överföringstillfället varit hänförförda till lägre eller högre löneklasser i officersavlöningsreglementet. Även dessa tabläer torde såsom bilagor få närslutas statsrådsprotokollet (Bil. IV—VI.) Det har syntts arméförvaltningen i hög grad rimligt, att, därest exempelvis två bataljonsläkare på övergångsstat med olika ålder och hörande till olika löneklasser samtidigt skulle vinna befattningar såsom hospitalsläkare av 2:a klass, den äldres sammanlagda lön efter vinnandet av den civila befattningen komme att överstiga lönen för den yngre. Den förre borde nämligen äga någon fördel framför den senare på grund av sin längre tjänstetid vid försvarsväsendet och med hänsyn därtill att han kunde beräknas få behålla den civila befattningen under väsentligen kortare tid.

Med åberopande av vad arméförvaltningen sålunda anför, har arméförvaltningen jämväl vidhållit sitt tidigare avgivna förslag beträffande frågan om hur stor del av lön på övergångsstat som till sådan stat frivilligt överförd beställningshavare vid armén borde äga behålla vid förening av sin beställning med civil befattning.

I en den 22 mars 1927 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse har 1925 års tillfälliga officerskommitté på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t vid avgivande av proposition till riksdagen i nu förevarande fråga måtte följa de grundsatser, som angivas i chefens för generalstaben förberörda utlåtande den 12 februari 1927.

1925 års tillfälliga officerskommitté.

Slutligen torde jag få anmäla, att föreståndaren för gymnastiska centralinstitutet översten på frivillig övergångsstat K. A. Rignell, t. f. överläraren vid institutet kaptenen på frivillig övergångsstat N. Hellsten samt t. f. läraren vid institutet löjtnanten K. S. Särner i en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse av den 26 november 1927 — under hänvisning till en skrivelsen bifogad P. M. — anhållit, att vid utfärdande av bestämmelser angående rätt att med civil befattning få förena beställning å arméns frivilliga övergångsstat måtte iakttagas, att föreståndare respektive lärare vid gymnastiska centralinstitutet måtte å enahanda villkor, som nu gälla för beställningshavare å reservstat, få förena sin föreständar- respektive lärarbefattning med den militära beställningen utan att lida någon minskning i de till dem å övergångsstat utgående löneförmånerna.

Föreståndaren för gymnastiska centralinstitutet
m. fl.

Över ifrågavarande framställning hava arméförvaltningen samt allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder avgivit utlåtanden.

I sitt utlåtande den 2 december 1927 har arméförvaltningen framhållit, att, därest förberörda, av försvarsväsendets lönenämnd utarbetade och av allmänna civilförvaltningens lönenämnd biträdda förslag till kungörelser

dels angående rätt att med civil befattning förena beställning å arméns och marinens övergångsstat, dels om ändrad lydelse av 7 och 9 §§ i förenämnda kungörelse av den 23 oktober 1925 komme att av statsmakterna antagas, desamma skulle bliva tillämpliga å kapten Hellsten och löjtnant Särner. Vad överste Rignell beträffade,¹ vore att märka att för föreståndaren för institutet icke funnes i stat uppförd särskild befattning, utan att denna allenast åtnjöte visst mindre, ursprungligen för en såsom föreståndare förordnad överlärare vid institutet avsett särskilt arvode. Med hänsyn härtill syntes det icke behöva ifrågasättas, att de föreslagna bestämmelserna skulle tillämpas å överste Rignell.

Arméförvaltningens civila departement har på grund härav föreslagit, att ifrågavarande framställning icke måtte föranleda annan Kungl. Maj:ts särskilda åtgärd, än att densamma toges i övervägande i samband med den fortsatta behandlingen av lönenämndernas förut åberopade förslag. Härvid syntes särskilt böra beaktas, huruvida undantagsbestämmelser kunde vara erforderliga för sådan frivilligt överförd personal, som erhållit fullmakt eller förordnande å civil befattning före de blivande bestämmelsernas ikraftträdande.

I utlåtande den 14 december 1927 hava allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder till en början erinrat, att Kungl. Maj:t genom beslut den 5 september 1924 dels medgivit, att kaptenen Hellsten finge tills vidare intill början av gymnastiska centralinstitutets utbildningsår 1925—1926 med sin militära beställning förena befattning såsom lärare i militärgymnastik vid nämnda institut, och dels föreskrivit, att Hellsten skulle under tjänstledighet för befattningens uppehållande av sin lön avstå ett belopp, motsvarande det i 14 § 1 mom. av officersavlöningsreglementet angivna tjänstledighetsavdrag.

Vidare hava lönenämnderna med anledning av vad sålunda förekommit tillika erinrat, hurusom försvarsväsendets lönenämnd den 5 oktober 1927 avgivit utlåtande rörande avlöning till kaptenen vid Vendes artilleriregemente T. O. M. Holmberg under dennes tjänstgöring vid gymnastiska centralinstitutet. Försvarsväsendets lönenämnd hade därvid framhållit, bland annat, att, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl medgiva Holmberg — vilken tvångsvis överförts till övergångsstat från och med den 1 januari 1928 — tillstånd att jämväl under den tid, han å övergångsstat vore berättigad uppbära avlöning enligt de närmast före övergången gällande grunder, eller till och med den 30 juni 1929, innehava i ärendet omhandlat förordnande på en ordinarie lärarbefattning vid gymnastiska centralinstitutet och i anslutning härtill i kommandoväg beviljade Holmberg tjänstledighet under den tid, han på grund av förordnandet vore hindrad utöva sin militära tjänst, Holmberg jämlikt 15 § i officersavlöningsreglementet under tiden för tjänstledigheten hade att av sin lön avstå ett belopp, motsvarande det i 14 § 1 mom. i samma reglemente angivna tjänstledighetsavdrag, såvida han icke av Kungl. Maj:t förpliktades att avstå mera. Med

avseende härå hade arméförvaltningens civila departement i avgivet yttrande föreslagit avdragets begränsande till nämnda tjänstledighetsavdrag. Lönenämnden hade för sin del funnit den tjänstledighet, varom fråga vore, närmast vara av det slag, som avsåges under punkt D i 2 kap. 1 § av tilläggsbestämmelserna. Beträffande sådan tjänstledighet gällde, att hela lönen därunder skulle avstås. Då emellertid den Holmberg under ifrågasvarande förordnande tillkommande lärarlön understeg hans kaptenslön, syntes det uteslutet att tillämpa berörda avdragsbestämmelse. Det ville emellertid synas lönenämnden, som om en ur olika synpunkter riktig avvägning av Holmbergs löneförmåner skulle vinnas genom att bestämma avdraget å hans militära lön med tillämpning av punkt C i förenämnda kapitel och paragraf av tilläggsbestämmelserna. Vad anginge tiden efter den 30 juni 1929, erinrade lönenämnden om att frågan om och på vilka villkor med ordinarie civil befattning borde få förenas befattning på militär övergångsstat sedan någon tid tillbaka vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning. De bestämmelser, som härutinnan kunde komma att meddelas, syntes lämpligen kunna tjäna till ledning vid reglerandet av Holmbergs löneförmåner under lärarförordnandet efter den 30 juni 1929.

Genom beslut den 13 oktober 1927 hade Kungl. Maj:t funnit gott medgiva, att Holmberg finge tillsvidare, räknat från och med den 10 oktober 1927, med sin militära beställning å stat, respektive övergångsstat, innehava förordnande å ordinarie lärarbefattning vid gymnastiska centralinstitutet; och hade Kungl. Maj:t därvid tillika föreskrivit, att Holmberg skulle, under i kommandoväg beviljad tjänstledighet å kaptensbeställningen i och för lärarbefattningens uppehållande, för tiden till och med den 30 juni 1929 av sin kaptenslön avstå ett belopp, motsvarande det i 2 kap. 1 § i gällande tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena för gruppen C angivna tjänstledighetsavdrag.

Vad anginge de i nu förevarande framställning avsedda, till övergångsstat frivilligt överförda beställningshavarna vid armén, syntes det lönenämnderna saknas tillräckliga skäl att beträffande avlöningsförmånerna för en var av dem under den tid, vederbörande komme att med befattning eller förordnande såsom föreståndare, respektive överlärare eller lärare vid gymnastiska centralinstitutet förena beställning å militär övergångsstat, tillämpa andra eller förmånligare grunder än dem, som kunde bliva fastställda att i allmänhet gälla i fråga om avlöning till innehavare av sådan beställning å arméns eller marinens övergångsstat, som tillika beklädde civil befattning i statens tjänst.

Vad först angår frågan om beredande av möjlighet för personal, som frivilligt övergått till arméns och marinens övergångsstat, att med innehavande beställning förena civil ordinarie statstjänst, framgår av utredningen i ärendet, att samtliga i frågan hörda myndigheter anse, att dylik möjlighet bör beredas. Mig synes ock rättvisa och billighet fordra, att

*Departements-
chefen.*

det för närvarande förefintliga hindret härutinnan — de i gällande avlöningsreglementen för civila befattningshavare förekommande stadgandena angående förbud att med civil befattning förena annan tjänst å rikets stat — undanröjes. Jag vill härvid i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd erinra, att avsikten givetvis icke är att åvägabringa någon företrädesrätt för den militära personalen till olika civila befattningar eller att över huvud gynna nämnda personal i konkurrensen om lediga civila tjänster. Såsom sagda lönenämnd framhållit, har den föreliggande frågan icke något samband med civilianställning, vars ändamål är att bereda militär personal, som avgått från krigstjänsten, försörjning i det borgerliga livet. På sätt lönenämnderna föreslagit, torde rätten att förena militär beställning å övergångsstat med ordinarie civil tjänst böra göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

Vad däremot angår den till övergångsstat tvångsvis överförda personalen synes mig, särskilt med hänsyn till denna personals tjänstgöringsskyldighet, möjlighet att med innehavande beställning förena civil ordinarie statstjänst icke böra stå öppen. Framhållas må, att, då den tvångsvis överförda personalen enligt gällande bestämmelser må på ansökning kunna tillåtas att inträda i de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma frivilligt överförd personal, beredandet av möjlighet för denna personal att innehava sådan civil statstjänst indirekt i viss mån tillgodoser jämväl den tvångsöverförda personalens intresse i ifrågavarande hänseende.

Såsom nämnts, hava lönenämnderna ansett, att det ifrågavarande hindret för beställningshavare, som frivilligt övergått å arméns eller marinens övergångsstat, att med dylik beställning förena till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat lämpligen kunde undanröjas på sådant sätt att — efter inhämtande av riksdagens medgivande därtill — i en allmän kungörelse lämnades föreskrift att vad i gällande avlöningsbestämmelser för befattningshavare, som icke tillhöra försvarsväsendet, stadgas därom, att med befattning icke må förenas annan tjänst å rikets stat, icke skall utgöra hinder för beställningshavare, som frivilligt övergått å arméns eller marinens övergångsstat, att med dylik beställning förena till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat, dock att förening av tjänster, som nu sagts, icke skulle få äga rum med mindre Kungl. Maj:t efter prövning, att beställningen å övergångsstat ej ansåges inverka hinderligt för tjänstgöringen i den civila befattningen, därtill lämnade tillstånd. Mot förslaget härutinnan har jag icke något att erinra.

Vidkommande frågan, huruvida och i vad mån till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare må vid förening av ordinarie civil befattning med övergångsstatsbeställningen bibehålla lön å övergångsstaten, hava, enligt vad den av mig lämnade redogörelsen utvisar, allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder med hänsyn, bland annat, till önskvärdheten av enhetliga och lättillämpliga bestämmelser å förevarande område ansett, att föreskrift borde meddelas därom, att dylik beställningshavare

finge, oberoende av förhållandena i varje särskilt fall, bibehålla en efter enhetlig grund bestämd del av den för honom å övergångsstat gällande lön. Med bortseende från det av chefen för generalstaben väckta förslaget, att civil befattning måtte få förenas med beställning å arméns övergångsstat på i huvudsak samma villkor, som nu gälla för beställningshavare å reservstat vid förening av dylika tjänster, hava de i ärendet hörda militära myndigheterna anslutit sig till denna lönenämndernas uppfattning. Kommunikationsverkens lönenämnd har däremot framhållit såsom sin mening, att det knappast vore rationellt att bestämma den del av lönen, som skulle utgå å övergångsstaten, efter en och samma grund, utan har det syntts nämnden böra ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med besluts fattande, huruvida i de särskilda fallen förening av tjänster må äga rum, och efter förslag av vederbörande verk fastställa, i vad mån den militära lönen å övergångsstat må av vederbörande åtnjutas.

Ehuru jag icke vill förneka, att de av kommunikationsverkens lönenämnd till stöd för dess ståndpunkt åberopade skälen måste anses äga visst berättigande, har jag dock funnit mig böra giva min anslutning till de båda andra lönenämndernas uppfattning i frågan. Av de skäl, som till stöd för sistnämnda uppfattning anförts, och vilka förut av mig återgivits, får jag särskilt framhålla beställningshavares skäliga anspråk på att, innan han beslutar sig för att söka en civil tjänst, kunna bedöma, vilka ekonomiska fördelar en tjänsteförening kan medföra.

Enligt allmänna civilförvaltningens lönenämnds och försvarsväsendets lönenämnds förslag skulle beställningshavare, som tillträder civil tjänst, få behålla så stor del av den å övergångsstat utgående lönen, att densamma motsvarade en tredjedel av det för vederbörande befattningshavare enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280), tabell B, gällande pensionsunderlaget, dock att, om sammanlagda avlöningen härigenom icke skulle uppgå till den för honom å övergångsstaten gällande lönen, nyssberörda del av denna lön skulle ökas med vad som motsvarade skillnaden. Om ock kommunikationsverkens lönenämnd, på sätt förut nämnts, ansett det icke vara rationellt att bestämma den del av lönen, som skall utgå å övergångsstaten, efter en och samma grund, har dock jämväl denna nämnd ansett den sålunda föreslagna reduktionsregeln böra tjäna såsom ledning för bedömande av de lönespörsmål, varom fråga är. Marinförvaltningen och chefen för marinstaben, vilka ej heller haft något att erinra emot att den avlöning, beställningshavare vid förening av tjänster må åtnjuta, ställes i viss relation till det pensionsunderlag, som för enahanda beställning, vederbörande själv innehar, finnes upptaget i sagda tabell, hava ansett den föreslagna nedsättningen för stor och för sin del föreslagit, att nedsättningen måtte begränsas till ett belopp, motsvarande halva pensionsunderlaget. Arméförvaltningen har däremot på anförda skäl föreslagit, att den lön, som beställningshavare på arméns eller marinens övergångsstat vid tjänsteförening må bibehålla, måtte bestämmas till en tredjedel av den lön, som eljest skulle tillkomma vederbörande. Så-

väl civila och militära lönenämndernas som marinförvaltningens och chefens för marinstaben förslag skulle medföra, att två till övergångsstat frivilligt överförda, till samma lönegrad hörande beställningshavare skulle vid tjänsteförening erhålla samma lönebelopp från försvarsväsendet, även om de tillhörde olika löneklasser inom vederbörande lönegrad. Enligt arméförvaltningens förslag åter skulle, om två till samma lönegrad hörande, men i olika löneklasser placerade beställningshavare, som frivilligt överförts på övergångsstat, erhöle rätt till tjänsteförening, den, som på grund av högre tjänsteålder nått högre löneklass, vid dylik förening komma i åtnjutande av större lön från försvarsväsendet än den, som till följd av lägre tjänsteålder vore placerad i lägre löneklass.

I likhet med arméförvaltningen anser jag för min del icke vara med rättvisa överensstämmande, att en beställningshavare vid tjänsteförening erhåller samma lönebelopp från försvarsväsendet oavsett den tid, hans militära tjänstgöring i en viss lönegrad omfattat. En beställningshavare, som inom vederbörande lönegrad nått högre löneklass än annan med samma tjänsteställning, synes mig vid tjänsteförening rimligtvis böra komma i åtnjutande av högre löneförmåner från försvarsväsendet än den, som på grund av kortare tjänsteålder innehar lägre placering i löneklasshänseende. Detta torde ock stå i samklang med den mening, som kommit till uttryck i statsmakternas på sin tid fattade beslut i fråga om de löneförmåner, som borde tillkomma till indragningsstat överförd kronofogde, vilket beslut, såsom förut erinrats, innebar, att kronofogde, som vunne annan statstjänst, skulle, förutom vissa andra förmåner, få behålla en tredjedel av sin lön *och* ålderstillägg på indragningsstaten.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har såsom stöd för sin ståndpunkt i fråga om storleken av det lönebelopp, som bör få bibehållas av vederbörande beställningshavare vid tjänsteförening, anfört, bland annat, att det icke kunde anses lämpligt, att vederbörande vid avgång från den militära beställningen med rätt till pension erhöle en högre sammanlagd inkomst — av avlöningen å den civila befattningen och pensionen å den militära beställningen — än han tillgodonjutit under den tid, han jämte förstnämnda avlöning uppburit viss del av lönen å övergångsstat. Med anledning härav vill jag emellertid erinra, att, såsom arméförvaltningen framhållit, även vid tillämpning av allmänna civilförvaltningens lönenämnds förslag fall kunna inträffa, då vederbörandes sammanlagda inkomst efter tillträdandet av militär pension kommer att bliva större än då den civila lönen åtnjutes tillika med den behållna delen av lönen å övergångsstat.

Då jag av nyss angivna skäl icke kunnat ansluta mig till den meningen, att storleken av beställningshavares på övergångsstat behållna lön vid tjänsteförening bör sättas i relation till honom tillkommande pensionsunderlag, har jag efter övervägande av olika på frågan inverkan omständigheter och de alternativ, som kunna ifrågakomma, ansett mig böra stanna för arméförvaltningens förslag eller att sålunda den lön, som beställningshavare på

arméns eller marinens övergångsstat vid tjänsteförening må bibehålla, bestämmas till en tredjedel av den lön, som eljest tillkommer vederbörande, dock att, därest den sammanlagda avlöningen härigenom skulle understiga förenämnda lön, angivna del av denna lön skall ökas med vad som motsvarar skillnaden. Av den av arméförvaltningen utarbetade, såsom bilaga III närslutna tablån framgå de lönebelopp, som vissa beställningshavare vid tjänsteförening, varom fråga är, skulle erhålla, och de såsom bilagor IV—VI intagna tabläerna utvisa de sammanlagda löneförmåner, som skulle under vissa i tabläerna angivna förutsättningar tillkomma till övergångsstat överförda kaptener, fanjunkare och bataljonsläkare med lägre eller högre levnadsålder, vilka vid överföringstillfället varit hänförda till lägre eller högre löneklasser i officersavlöningsreglementet.

Vad härefter angår frågan om rätt för beställningshavare, som frivilligt övergått å övergångsstat, att med sin beställning förena civil icke-ordinarie statstjänst, torde något hinder för dylik förening av tjänster nu icke vara för handen. Anledning synes mig icke heller för närvarande föreligga att göra sådan förening beroende av särskilt tillstånd.

Däremot anser jag i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att dylik beställningshavare bör vid förening av civil extra ordinarie eller annan därmed jämförlig icke-ordinarie statstjänst med beställning å övergångsstat vidkännas samma reduktion i lönen å övergångsstat som den, vilken erhållit ordinarie civil befattning. Då emellertid, såsom nyss nämnts, beställningshavare, varom fråga är, redan nu kan med sin beställning förena civil icke-ordinarie tjänst utan reduktion av honom å övergångsstat tillkommande löneförmåner, torde möjlighet böra stå öppen för Kungl. Maj:t att medgiva, att beställningshavare, som vid tidpunkten för de ifrågasatta bestämmelsernas ikraftträdande förenar civil icke-ordinarie statstjänst med beställning å övergångsstat, må, så länge han kvarstår i den av honom då innehavda civila tjänsten, bibehållas vid större del än en tredjedel av lönen å övergångsstat, dock givetvis högst hela lönen.

Såsom av allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder förutsatts, torde för den tid, varunder till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare fullgör honom åliggande militär tjänstgöring, böra utgå oavkortad lön å övergångsstat men bör vederbörande vidkännas avdrag å lönen i den civila befattningen. Härvid torde böra tillämpas enahanda grunder, som gälla för reservstatspersonalen (jfr, bland annat, 2 § mom. B 1 av kungörelsen den 26 juni 1925, nr 357.)

Gällande förfatningar synas icke lägga hinder i vägen för beställningshavare, som tvångsvis överförts till övergångsstat, att kunna få med sin beställning förena civil icke-ordinarie statstjänst. Då det icke lär vara utslutet, att så i undantagsfall kan komma att ske, torde jämväl för fall av denna art föreskrift böra meddelas angående storleken av den lön å övergångsstat, som beställningshavaren må äga bibehålla. Samma grunder, som

föreslagits att gälla i fråga om beställningshavare, vilken frivilligt övergått å övergångsstat, synas härvid böra göras tillämpliga.

Därest vad jag sålunda förordat i fråga om storleken av de avlöningsförmåner, beställningshavare å övergångsstat vid tjänsteförening må äga uppbära, vinner riksdagens godkännande, torde i sinom tid få för Kungl. Maj:t framläggas förslag till de ändringar i förberörda kungörelse den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstat, som härav påkallas.

I detta sammanhang får jag erinra, att i Kungl. Maj:ts proposition nr 6 till årets riksdag angående den ekonomiska försvarsberedskapens organisation förutsattes, att, därest officer på övergångsstat anställes såsom tjänsteman hos den i propositionen omförmälta rikskommissionen, den till honom å kommissionens stat utgående avlöningen skall minskas med honom tillkommande lön å övergångsstat. Med tillämpning av vad jag här föreslagit innebär detta, att i fall av nämnda art avlöningen från kommissionen skall ned sättas med en tredjedel av lönen å övergångsstat.

Vad slutligen angår den förutberörda, av föreståndaren för gymnastiska centralinstitutet m. fl. gjorda framställningen anser jag i anslutning till vad allmänna civilförvaltningens och försvarsväsendets lönenämnder anfört skäl icke föreligga att beträffande beställningshavare vid gymnastiska centralinstitutet tillämpa andra grunder än för övriga beställningshavare, varom nu är fråga.

Med åberopande av vad jag sålunda anfört och med framhållande av att vid förening av tjänster, varom fråga är, innehav av civil tjänst icke bör få utgöra skäl för vederbörande att erhålla uppskov med, befrielse från eller eljest lindring i honom åliggande militär tjänstgöring, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att vad i gällande avlöningsbestämmelser för innehavare av civil befattning stadgas därom, att med befattning icke må förenas annan tjänst å rikets stat, icke skall utgöra hinder att med dylik befattning förena sådan beställning å arméns eller marinens övergångsstat, vars innehavare icke är underkastad full tjänstgöringsskyldighet, dock att förening av tjänster, som nu sagts, icke må äga rum, med mindre Kungl. Maj:t efter prövning, att beställningen å övergångsstat ej inverkar hinderligt för tjänstgöringen i den civila befattningen, därtill lämnar tillstånd,

dels ock att till arméns eller marinens övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare, som tillika är innehavare av ordinarie civil befattning å rikets stat eller av civil extra ordinarie eller därmed jämförlig icke-ordinarie statstjänst, ävensom till sådan stat tvångsvis överförd beställningshavare, som tillika är innehavare av icke-ordinarie statstjänst av nyssnämnd art, må under tid, då han icke fullgör honom jämlikt kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens

övergångsstater åliggande tjänstgöring, uppbära lön å övergångsstaten i enlighet med de grunder, som av mig angivits.

Vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.

Bil. I.

Till allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Sedan Ni genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 december 1926 anbefallts att i samråd med försvarsväsendets och kommunikationsverkens lönenämnder verkställa utredning i fråga om möjliggörande för beställningshavare å arméns och marinens övergångsstater att erhålla annan anställning i stats-tjänst, har Ni i skrivelse den 14 innevarande månad anhållit, att försvarsväsendets lönenämnd ville uttala sig rörande ett skrivelsen bifogat förslag till kungörelse angående rätt för dylik beställningshavare att innehava till den civila förvaltningen hörande tjänst jämte vissa i samband därmed stående frågor.

Innan lönenämnden närmare ingår på förevarande spörsmål, vill nämnden till en början erinra om, att nämnden i de yttranden till Kungl. Maj:t, vilka föranlett den nu anbefallda utredningen, utgått från, att för frivilligt å övergångsstat överförd personal hinder att förena civil statstjänst med beställning å övergångsstat endast möter på grund av civila avlöningsbestämmelser samt att beträffande tvångsvis å övergångsstat överförd personal förhållandet är detsamma, dock att sistnämnda personal under den s. k. respittiden och under ständigt tjänstgöring också är underkastad det i officersavlöningsreglementet stadgade förbudet mot dylik tjänsteförening.

Med denna utgångspunkt och då det under inga förhållanden torde kunna ifrågakomma att upphäva förbudet mot tjänsteförening i senast angivna tvenne fall, skulle frågan nu gälla, dels huruvida och på vilka villkor den tvångsvis överförda personalen i andra fall och den frivilligt överförda personalen bör beredas möjlighet till dylik tjänsteförening, dels ock vilka åtgärder som härför må vara nödiga.

Med avseende å dessa spörsmål torde det förtjäna att erinras om de bestämmelser, som i motsvarande hänseende gälla för reservstatspersonalen. Genom en särskild i överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdad förordning (1919:523) har möjlighet beretts civil befattningshavare att med sin civila tjänst förena reservstatsbeställning. Förutsättning för dylik tjänsteförening är, att Kungl. Maj:t — efter prövning att reservstatsbeställningen icke må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i den civila befattningen — finner reservstatsbeställningen kunna få förenas med nämnda befattning. Någon nedsättning i reservstatslönen vid dylik tjänsteförening är icke förskriven. Men däremot är vederbörande enligt föreskrift i tilläggsbestämmelserna till civilförvaltningens avlöningsreglemente (1925:357) skyldig att under honom åliggande militär tjänstgöring vidkännas B-avdrag å sin civila lön.

Vad nu angår frågan, om möjlighet bör beredas att med civil statstjänst förena beställning å militär övergångsstat, synes saken ställa sig något olika, allteftersom vederbörande såsom beställningshavare å dylik övergångsstat är underkastad full tjänstgöringsskyldighet (tvångsvis överförd) eller begränsad tjänstgöringsskyldighet (frivilligt överförd).

De frivilligt överförda intaga en ställning, som i vissa avseenden påminner om reservstatspersonalens. De hava, såsom redan antytts, viss be-

gränsad tjänstgöringsskyldighet, som till och med är av mindre omfattning än reservstatspersonalens. I likhet med sistnämnda personal åtnjuta de vidare en lön, som är avsevärt lägre än motsvarande aktiva beställningshavares. Sålunda utgör lönen till de frivilligt överförda 75 procent av lönen i vederbörlig löneklass å A-ort. Reservstatslönen är ännu lägre. Den är emellertid endast ifråga om vissa beställningshavare bestämd i direkt förhållande till lönen för den aktiva personalen. Sålunda utgör lönen till underofficer i högre löneklassen 40 procent av fanjunkares å aktiv stat slutlön å A-ort. Till ungefär samma procent av kaptens å aktiv stat slutlön på A-ort uppgår lönen till kompaniofficer i högsta löneklassen å reservstat. Den väsentligaste olikheten mellan de frivilligt överförda och reservstatspersonalen hänför sig därtill, att reservstaten är en bestående del av organisationen, medan däremot övergångsstaten är en av förhållandena påkallad tillfällig företeelse.

Den förefintliga likheten torde emellertid vara av beskaffenhet att böra föranleda, att de frivilligt överförda beredas samma möjlighet som reservstatspersonalen att innehava civil statstjänst.

Tveksammare ställer sig frågan, om dylik möjlighet jämväl bör avvägras till förmån för den tvångsvis överförda personalen. Denna personal har full tjänstgöringsskyldighet, även om densamma i allmänhet icke kommer att utkrävas av flertalet eller under större delen av året. Ifrågavarande personal åtnjuter vidare full lön, vare sig personalen är i tjänstgöring eller icke; i senare fallet utgår lönen dock efter B-ort. Härtill kommer, att den tvångsöverförde för närvarande äger och väl även för framtiden kan antagas komma att bibehållas vid möjlighet att när som helst inträda i de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma en frivilligt överförd. Därest civil statsanställning erbjuder sig, står honom alltså öppet att begagna sig av denna utväg. Beredandet av möjlighet för frivilligt överförd personal att innehava civil statstjänst skulle sålunda indirekt tillgodose jämväl den tvångsöverförda personalens intresse i förevarande avseende.

Beträffande därefter frågan om de villkor, som böra stadgas för rätt till här avsedd tjänsteförening, synes det lönenämnden självfallet, att — i likhet med vad för reservstatspersonalen gäller — en prövning i varje särskilt fall bör äga rum angående övergångsstatsbeställningens inverkan på tjänstgöringen i den civila befattningen. Denna prövning synes, såsom fallet är i fråga om reservstatsbeställnings förenande med civil befattning, böra ankomma på Kungl. Maj:t.

Vidare torde redan den omständigheten, att beställning å övergångsstat är förenad med avsevärt högre lön än motsvarande reservstatsbeställning, motivera en nedsättning i förstnämnda lön vid tjänsteförening. Mot vad Ni med avseende å denna lönenedsättning föreslagit, har lönenämnden intet annat att erinra, än att Edert förslag att i vissa fall låta lönenedsättningen drabba den civila lönen i stället för eller jämte lönen å övergångsstat icke synes tillräckligt motiverat.

Ytterligare synes, såsom Edert förslag ock innebär, ifrågavarande personal vid militär tjänstgöring böra uppbära sin lön å övergångsstaten oavkortad, men vidkännas avdrag å lönen i den civila befattningen. Sistnämnda avdrag torde för frivilligt överförd böra ske efter samma grunder, som gälla för reservstatspersonalen. Skulle jämväl tvångsöverförd erhålla rätt till tjänsteförening, synes avdraget för honom, i betraktande av hans större lön å övergångsstaten, böra sättas högre.

Under förutsättning att de ifrågasatta åtgärderna begränsas till den fri-

villigt överförda personalen, synes, på grund av vad ovan anförts, *dels* den grundläggande författningen böra givas ungefär den avfattning, närslutna förslag (bil. A) utvisar *dels ock* i kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelse rörande arméns och marinens övergångsstaterna böra i 7 § tilläggas ett moment och i 9 § vidtagas viss jämkning, allt i enlighet med bifogade förslag (bil. B).

Skulle jämväl den tvångsöverförda personalen härvid komma i betraktande, bör förutom övriga erforderliga jämkningar iakttagas vad lönenämnden i det föregående anført mot tjänsteförening under respittiden och under ständig tjänstgöring.

Stockholm den 21 januari 1927.

KARL LEVINSON.

Olof Ekeröth.

Bil. A.

Förslag till kungörelse

angående rätt att med civil befattning förena beställning å arméns eller marinens övergångsstat.

Kungl. Maj:t har, i överensstämmelse med riksdagens beslut, funnit gott förordna som följer:

Vad i gällande avlöningsbestämmelser för civila befattningshavare stadgas därom, att med befattning icke må förenas annan tjänst å rikets stat, skall icke utgöra hinder för att med dylik befattning förenas sådan beställning å arméns eller marinens övergångsstat, vars innehavare icke är underkastad full tjänstgöringsskyldighet. Förening av tjänster, som nu sagts, må dock icke äga rum, med mindre Kungl. Maj:t — efter prövning, att beställningen å övergångsstat ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i den civila befattningen — därtill lämnar tillstånd.

Bil. B.

Förslag till kungörelse

om ändrad lydelse av 7 och 9 §§ i kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstaterna.

Kungl. Maj:t har, i överensstämmelse med riksdagens beslut, funnit gott förordna, att 7 och 9 §§ i kungörelsen den 23 oktober 1925 med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstaterna skola erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

1. Beställningshavare äger — — — att hänföra.
2. Därest beställningshavare tillika är innehavare av civil befattning å

rikets stat, äger han under tid, då han icke fullgör honom jämlikt denna kungörelse åliggande tjänstgöringsskyldighet, av den honom enligt 1 mom. tillkommande lön endast uppbära ett belopp, motsvarande en tredjedel av det pensionsunderlag, som för hans beställning finnes upptaget i tabell B vid kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280); dock att, därest den sammanlagda avlöningen härigenom skulle understiga förenämnda lön, angivna del av denna lön skall ökas med vad som motsvarar skillnaden.

9 §.

I fråga — — — den lön, han jämlikt 7 § 1 mom. vid avgången — — — lörens belopp.

Bil. II.

Till allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

I skrivelse till kommunikationsverkens lönenämnd den 24 januari 1927 har Ni — med översändande dels av avskrift av en utav Eder till försvarsväsendets lönenämnd den 14 januari 1927 avlåten skrivelse rörande beredande av möjlighet för beställningshavare å arméns och marinens övergångsstat att innehava annan statstjänst dels ock av avskrift av sagda lönenämnds svarsskrivelse till Eder den 21 januari 1927 — anhållit, att kommunikationsverkens lönenämnd ville uttala sig i berörda ärende; och får lönenämnden i anledning härav anföra följande.

I likhet med försvarsväsendets lönenämnd anser kommunikationsverkens lönenämnd, att förening av beställning å arméns och marinens övergångsstat med civil ordinarie tjänst bör medgivas allenast sådan beställningshavare, som frivilligt överförts till övergångsstat.

Ej heller finner lönenämnden något att erinra däremot, att, på sätt försvarsväsendets lönenämnd föreslagit, frågan om förening av militär beställning å övergångsstat med ordinarie civil tjänst i varje särskilt fall underställes Kungl. Maj:ts prövning.

Enligt föreliggande förslag skulle sådan beställningshavare å övergångsstat, som tillträder civil tjänst, få behålla så stor del av den å övergångsstat utgående lönen, att densamma motsvarar en tredjedel av det för vederbörande befattningshavare enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280). tabell B, gällande pensionsunderlaget. Därest den sammanlagda avlöningen härigenom icke skulle uppgå till den för honom å övergångsstaten gällande lönen, skulle nyssberörda del av denna lön ökas med vad som motsvarar skillnaden.

Då lönenämnden haft att bedöma, huruvida de sålunda föreslagna grunderna för löneförmånernas bestämmande må anses lämpliga, har nämnden å ena sidan icke kunnat undgå att taga i betraktande det förhållandet, att en militär beställningshavare, som till följd av en av statsmakterna vidtagen omorganisation av landets försvarsväsende nödgats avbryta den militära banan, för vilken han från början utbildat sig och söka sig in på den civila tjänstemannabanan, kan få svårt att därvid slå sig fram i konkurren-

sen på det nya området och förhända måste stanna i en lägre löneställning än om han i fortsättningen fått ägna sig åt sin militära tjänst. Härtill kommer att, därest den civila befattningen är ordinarie, han kan bli skyldig att exempelvis vid inträde i statens järnvägars tjänst erlagga retroaktivavgifter för familjepensionering.

Å andra sidan är ej uteslutet, att den till övergångsstat överförde erbjödes en civil anställning med högre löneförmåner än den, han äger uppbära för sin beställning å övergångsstat.

I betraktande av nu berörda omständigheter vill det förefalla lönenämnden, som om det knappast vore fullt rationellt att på sätt skett i föreliggande förslag bestämma den del av lönen, som skall utgå å övergångsstaten, efter en och samma grund och sålunda i förevarande hänseende så att säga fastläsa lönebestämningen vid en för alla tjänstekombinationer och för alla lönelägen lika norm. Liksom fall kunna inträffa, då en tillämpning av det föreslagna beräkningssättet skulle kunna medföra alltför obillig beskärning av beställningshavarens militära lön, kunna ock fall tänkas, då skäl saknas för att låta en i civil tjänst antagen beställningshavare ens behålla någon del av sina å övergångsstat utgående löneförmåner.

Da enligt det förslag till kungörelse rörande förening av civil tjänst med beställning å arméns eller marinens övergångsstat, som framlagts av försvarsväsendets lönenämnd och vartill Ni givit Eder anslutning, frågan om sådan förening skulle i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning, synes det lönenämnden lämpligen böra ankomma på Kungl. Maj:t att i samband därmed efter förslag av vederbörande verk fastställa, i vad mån den militära lönen å övergångsstat i varje särskilt fall må av vederbörande åtnjutas. Någon mera besvärande omgång lär knappast vara att befara av en sådan ordning, särskilt som det kan antagas, att de fall, då till övergångsstat överförd beställningshavare erhåller civil anställning, icke skola bli så ofta förekommande.

Då lönenämnden sålunda funnit sig böra föreslå en annan ordning för bestämmande i förevarande fall av löneförmånen för den militära tjänsten än som avses i förberörda skrivelser, har lönenämnden emellertid ansett den av Eder föreslagna reduktionsregeln böra tjäna såsom ledning för bedömmande av de lönespörsmål, varom här är fråga.

I detta sammanhang anser sig lönenämnden böra beröra spörsmålet, om och i vad mån en reducering av den militära lönen bör äga rum vid förening av beställning å övergångsstat med civil extra ordinarie tjänst. Något hinder för sådan förening föreligger för närvarande icke. För sin del finner lönenämnden det vara självfallet, att reducering av den militära lönen skall inträda jämväl för det fall, att beställningshavaren blir innehavare av extra ordinarie befattning inom den civila statsförvaltningen. Även beträffande nu avsedd förening av tjänster synes det böra ankomma på Kungl. Maj:t, att i varje särskilt fall bestämma, om och i vad mån lönen för den militära beställningen må uppbäras. Och då till övergångsstat överförd beställningshavare givetvis icke torde böra anställas i extra ordinarie tjänst, innan frågan om hans avlöningsförmåner i den civila anställningen blivit avgjord, torde en uttrycklig föreskrift härom böra utfärdas.

Kommunikationsverkens lönenämnd har sålunda för sin del ansett, att beträffande till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare, som tillträder civil ordinarie tjänst, frågan i vad mån han må uppbära den honom eljest å övergångsstat tillkommande lönen skall prövas av Kungl. Maj:t, samt att till övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare icke må

antagas i extra ordinarie tjänst, innan Kungl. Maj:t fattat beslut rörande de löneförmåner, han vid sådan förening av tjänster må äga uppbära.

Stadganden i nu berörda hänseenden torde lämpligen kunna intagas såsom tillägg till det förslag till kungörelse, som innefattas i bilaga A till försvarsväsendets lönenämnds förberörda skrivelse den 21 januari 1927. Därjämte torde erforderliga jämkningar böra vidtagas i det förslag till ändrad lydelse av 7 och 9 §§ i kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstater, som är innefattat i bilaga B till försvarsväsendets lönenämnds nyssberörda skrivelse.

På samma gång som kommunikationsverkens lönenämnd med de erinringar, som ovan gjorts, anslutit sig till de förslag till kungörelser, som inom försvarsväsendets lönenämnd utarbetats, har kommunikationsverkens lönenämnd emellertid funnit sig pliktig framhålla vikten av att, där anställning och befordran av arbetskrafter, vilka hittills använts i militär tjänst men som överförts på militär övergångsstat, ifrågakommer inom kommunikationsverken, det tillses, att sådan anställning, respektive befordran, icke må äga rum utan tagande av skälig hänsyn till dugande och till befordran förtjänta arbetskrafter, som finnas anställda i dessa verk. Lönenämnden anser sig äga så mycket mera skäl att betona vikten härav, då jämväl inom kommunikationsverken frågor förelegat och föreligga om avsevärda indragningar av tjänster, en omständighet, som redan kunnat vara ägnad att där framkalla farhågor för minskade befordringsutsikter bland vissa kategorier av dithörande statstjänare.

Stockholm den 28 januari 1927.

DAVID BERGSTRÖM.

Alfred Carlsson.

Bil. III.

Tablå

innesfattande jämförelse mellan de lönebelopp vissa beställningshavare på övergångsstat vid armén skulle äga behålla vid förenig av tjänst på övergångsstat med civil statstjänst med tillämpning å ena sidan av allmänna civilförvaltningens lönenämnds förslag den 31 januari 1927 dels ock arméförvaltningens förslag i utlåtande den 10 februari 1927.

Beställningshavare	Lön för beställningshavare å aktivstat			Lön för beställningshavare på övergångsstat = 75 % av ordinarie beställningshavares lön enligt A-ort	Hälften av lönen på övergångsstat	Tredjedelen av lönen på övergångsstat (arméförvaltningens förslag den 10/2 1927)	Tredjedelen av pensionsunderlaget (lönenämndens förslag den 31/1 1927)	Ökning (+) resp. minskning (—) i det av vederbörande behållna lönebeloppet vid tillämpning av arméförvaltningens förslag i stället för lönenämndens förslag	
	Lönegrad	Löneklass	enligt A-ort						
Kapten.....	0	3	7	5,160	3,870.—	1,935.—	1,290.—	1,548	— 258.—
			8	5,760	4,320.—	2,160.—	1,440.—		— 108.—
			9	6,360	4,770.—	2,385.—	1,590.—		+ 42.—
			10	6,960	5,220.—	2,610.—	1,740.—		+ 192.—
Löjtnant.....	0	2	3	3,120	2,340.—	1,170.—	780.—	1,012	— 232.—
			4	3,600	2,700.—	1,350.—	900.—		— 112.—
			5	4,080	3,060.—	1,530.—	1,020.—		+ 8.—
			6	4,560	3,420.—	1,710.—	1,140.—		+ 128.—
Fanjunkare.....	Uo	3	5	2,760	2,070.—	1,035.—	690.—	868	— 178.—
			6	3,030	2,272.50	1,136.25	757.50		— 110.50
			7	3,300	2,475.—	1,237.50	825.—		— 43.—
			8	3,600	2,700.—	1,350.—	900.—		+ 32.—
			9	3,900	2,925.—	1,462.50	975.—		+ 107.—
Sergeant.....	Uo	2	3	2,280	1,710.—	855.—	570.—	732	— 162.—
			4	2,520	1,890.—	945.—	630.—		— 102.—
			5	2,760	2,070.—	1,035.—	690.—		— 42.—
			6	3,030	2,272.50	1,136.25	757.50		+ 25.50
			7	3,300	2,475.—	1,237.50	825.—		+ 93.—
Regementsläkare	C	11	20	7,140	5,355.—	2,677.50	1,785.—	1,908	— 123.—
			21	7,620	5,715.—	2,857.50	1,905.—		— 3.—
			22	8,100	6,075.—	3,037.50	2,025.—		+ 117.—
			23	8,580	6,435.—	3,217.50	2,145.—		+ 237.—
Bataljonsläkare resp. regementsveterinär	C	9	16	5,520	4,140.—	2,070.—	1,380.—	1,492	— 112.—
			17	5,880	4,410.—	2,205.—	1,470.—		— 22.—
			18	6,300	4,725.—	2,362.50	1,575.—		+ 83.—
			19	6,720	5,040.—	2,520.—	1,680.—		+ 188.—
Bataljonsveterinär	C	8	14	4,860	3,645.—	1,822.50	1,215.—	1,308	— 93.—
			15	5,160	3,870.—	1,935.—	1,290.—		— 18.—
			16	5,520	4,140.—	2,070.—	1,380.—		+ 72.—
			17	5,880	4,410.—	2,205.—	1,470.—		+ 162.—

Tablå

Bil. IV.

innefattande jämförelse mellan den med tillämpning av å ena sidan lönenämndens förslag och å andra sidan arméförvaltningens förslag behållna sammanlagda avlöningen för kapten (lönegrad C 3) på övergångsstat, som vinner befattning såsom exempelvis syssloman av 2 klass vid hospital och asyl (lönegrad B 22) med placering å plats, tillhörande ortsgrupp D.

Löneklass vid överföringen till övergångsstat	Ungefärlig levnadsålder vid vunen löneklassuppflyttning i civil befattning	A. Vid tillämpning av lönenämndens förslag			B. Vid tillämpning av arméförvaltningens förslag		
		Lön från försvars-väsendet	Lön i civil be-fattning	Summa lön	Lön från försvars-väsendet	Lön i civil be-fattning	Summa lön
O 7	35	1,548	6,168	7,716	1,290	6,168	7,458
	38	1,548	6,546	8,094	1,290	6,546	7,836
	41	1,548	6,984	8,532	1,290	6,984	8,274
	44	1,548	7,422	8,970	1,290	7,422	8,712
O 10	44	1,548	6,168	7,716	1,740	6,168	7,908
	47	1,548	6,546	8,094	1,740	6,546	8,286
	50	1,548	6,984	8,532	1,740	6,984	8,724
	53	1,548	7,422	8,970	1,740	7,422	9,162

Tablå

Bil. V.

innefattande jämförelse mellan den med tillämpning av å ena sidan lönenämndens förslag och å andra sidan arméförvaltningens förslag behållna sammanlagda avlöningen för fanjunkare (lönegrad Uo 3) på övergångsstat, som vinner befattning såsom exempelvis bokhållare vid hospital och asyl (lönegrad B 15) med placering å plats tillhörande ortsgrupp D.

Löneklass vid överföringen till övergångsstat	Ungefärlig levnadsålder vid vunen löneklassuppflyttning i civil befattning	A. Vid tillämpning av lönenämndens förslag			B. Vid tillämpning av arméförvaltningens förslag		
		Lön från försvars-väsendet	Lön i civil be-fattning	Summa lön	Lön från försvars-väsendet	Lön i civil be-fattning	Summa lön
Uo 5	35	868	3,900	4,768	690	3,900	4,590
	38	868	4,128	4,996	690	4,128	4,818
	41	868	4,446	5,314	690	4,446	5,136
	44	868	4,782	5,650	690	4,782	5,472
	47	868	5,118	5,986	690	5,118	5,808
Uo 9	47	868	3,900	4,768	975	3,900	4,875
	50	868	4,128	4,996	975	4,128	5,103
	53	868	4,446	5,314	975	4,446	5,421
	56	868	4,782	5,650	975	4,782	5,757
	59	868	5,118	5,986	975	5,118	6,093

Tablå

Bil. VI.

innefattande jämförelse mellan den med tillämpning av å ena sidan lönenämndens förslag och å andra sidan arméförvaltningens förslag behållna sammanlagda avlöningen för bataljonsläkare (lönegrad C 9) på övergångsstat, som vinner befattning såsom exempelvis hospitalsläkare av 2 klass vid hospital och asylor (lönegrad B 26) med placering å plats tillhörande ortsgrupp D.

Löneklass vid överföringen till övergångsstat	Ungefärlig levnadsålder vid vunnen löneklassuppflyttning i civil befattning	A. Vid tillämpning av lönenämndens förslag			B. Vid tillämpning av arméförvaltningens förslag		
		Lön från försvarsväsendet	Lön i civil befattning	Summa lön	Lön från försvarsväsendet	Lön i civil befattning	Summa lön
C 16	35	1,492	7,860	9,352	1,380	7,860	9,240
	38	1,492	8,340	9,832	1,380	8,340	9,720
	41	1,492	8,820	10,312	1,380	8,820	10,200
	44	1,492	9,300	10,792	1,380	9,300	10,680
C 19	44	1,492	7,860	9,352	1,680	7,860	9,540
	47	1,492	8,340	9,832	1,680	8,340	10,020
	50	1,492	8,820	10,312	1,680	8,820	10,500
	53	1,492	9,300	10,792	1,680	9,300	10,980